

Από το (πρώτο) κοινωνικό ιατρείο, στον Κοινωνικό Χώρο για την Υγεία και στον σημερινό γαλαξία των κοινωνικών ιατρειών:

Μια διερεύνηση της δυναμικής των αντιθεσμίσεων μέσα από την τρέχουσα εμπειρία στο πεδίο της υγείας.

Εισήγηση στην εκδήλωση για την Υγεία και την Αυτοοργάνωση (19/7/2014 Αθήνα)

Εισαγωγή

Η συλλογική εμπειρία του Κοινωνικού Χώρου για την Υγεία αποτελεί ένα πλούσιο παράδειγμα για την μελέτη των αντιθεσμίσεων. Οι συνθήκες μέσα στις οποίες γεννήθηκε η συγκεκριμένη αντιδομή,

«η ανταγωνιστική τοποθέτησή της απέναντι στον κόσμο της εξουσίας και των θεσμών της, ο πρακτικός προσανατολισμός στην αυτοοργανωμένη ανταπόκριση προς τις τρέχουσες ανάγκες και στην άμεση, η εξ αρχής συναρμογή της κινηματικής στάσης και του πειραματισμού πάνω στην εδαφικοποίηση της αυτονομίας είναι ενδεικτικά. Διατρέχοντας την ιστορία του Κοινωνικού Χώρου για την Υγεία μπορούμε να σημειώσουμε ορισμένα θεμελιακά στοιχεία μιας πρακτικής αντιθέσμησης-αυτοθέσμησης. Εξετάζοντας τις αναφορές μας από την επαφή μας με το πλήθος των κοινωνικών ιατρειών μπορούμε να καταλάβουμε τα ελλείμματα και τις παγίδες που οδηγούν στον ρεφορμισμό, στον εναλλακτισμό και στην αφομοίωση των κοινωνικών δομών που φλερτάρουν με την αυτοοργάνωση.»

Δεκέμβρης και λαϊκή συνέλευση

«Κατά τη διάρκεια της εξέγερσης του Δεκέμβρη του 2008 δημιουργήθηκε από υγειονομικούς και μη η Συνέλευση για την Υγεία.»

Μια οριζόντια συλλογική διεργασία για την υγεία, όπως και πολλές άλλες σε διάφορα πεδία, γεννήθηκε μέσα σε μια εξέγερση. Η αυτοθέσμηση δεν είναι προϊόν μιας αφηρημένης ανάλυσης, αλλά εγχείρημα απόσταξης, σταθεροποίησης και ανάπτυξης μιας κοινής ρηξιακής εμπειρίας. Η αντιδομή είναι κάτι παραπάνω από ανταγωνιστική προς τους κατεστημένους θεσμούς: εμπειριέχει ήδη μέσα στην εμπειρία του αγώνα μια πραγματικότητα συλλογικής απελευθέρωσης, αλληλεγγύης και αυτόνομης δημιουργικότητας και την εγκαθιστά στον κοινωνικό χώρο.

«Από την έναρξη της λειτουργίας του κοινωνικού ιατρείου το Μάρτη του 2009 στόχος του ήταν να συνδεθεί με την τοπική λαϊκή συνέλευση, καθώς αναγνωριζόταν η αναγκαιότητα τα θέματα υγείας να ανοιχτούν στο πεδίο των λαϊκών συνελεύσεων και να γίνουν κτήμα τους.»

Η κοινωνική αντιδομή δεν αναλαμβάνει ένα έργο για την κοινωνία. Αντιθέτως, αντιλαμβάνεται τον εαυτό της ως πρόταση ισότιμης κινητοποίησης και αυτοοργάνωσης μέσα στο κοινωνικό έδαφος.

«Κρίνουμε ότι τα κοινωνικά ιατρεία δεν θα πρέπει να έρχονται να απαντήσουν στα προβλήματα ... καλύπτοντας το κενό που άφησε το κράτος. Θα πρέπει να έρχονται από τη μια να επιτεθούν στο υπάρχον κι από την άλλη, φτιάχνοντας τις αντιθεσμίσεις μας, να πραγματευτούμε στην πράξη το πως θα βλέπαμε την υγεία στην άλλη κοινωνία. Να αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους σαν ζωντανό κύτταρο της αντίστασης και ως τέτοια, να βρίσκονται σε αλληλεπίδραση με τα άλλα κοινωνικά εγχειρήματα και

αντιθεσμίσεις, καθώς και με τις λαϊκές συνελεύσεις, τα σωματεία βάσης, κλπ.»

Οι αυτοοργανωμένες κοινωνικές δομές συμπαρατάσσονται στο οριζόντιο κίνημα, καθώς εμπνέονται από το σύνολο των πολύμορφων αντιστάσεων της κοινωνικής βάσης. Η αυτοθέσμιση αποτελεί θέση μάχης ενάντια στον συστημικό ετεροκαθορισμό και βασίζεται στην συλλογική εξέλιξη των δυνατοτήτων άμεσης αυτονομησης.

Η άλλη υγεία και η συνέλευση: Θεραπευτική κοινότητα, διάχυτη γνώση.

«Έτσι, άρχισαν συζητήσεις για μια *άλλη υγεία*, που θα ανατρέπει το ρόλο του ειδικού, θα σπάει το δίπολο υγείας-αρρώστιας, **θα αντιμετωπίζει τα προβλήματα ολιστικά και θα δίνει στο άτομο τη δυνατότητα να συμμετέχει ενεργά και να έχει λόγο στις αποφάσεις που αφορούν τη ζωή και το σώμα του.**»

«Έχουμε στόχο στον Κοινωνικό Χώρο για την Υγεία τη δημιουργία μιας θεραπευτικής κοινότητας και το σπάσιμο της αποξένωσης ανθρώπου από άνθρωπο;

...η επικοινωνία, η συλλογικοποίηση και η αλληλεγγύη είναι οι σημαντικότερες απαντήσεις σε θέματα υγείας.»

Ένας από τους άξονες δράσης του Κοινωνικού Χώρου για την Υγεία είναι η «διάχυση της γνώσης-αυτομόρφωσης.»

«Στην εβδομαδιαία συνέλευση γινόταν προσπάθεια επεξεργασίας θεωρητικών θεμάτων σχετικών με την υγεία, καθώς και ανάλυση της σύγχρονης πραγματικότητας.»

Μια συνέλευση μπορεί να έχει πολιτικές ευθύνες κι ευθύνες διαχείρισης, όμως, το κύριο έργο της είναι η ύπαρξη του συλλογικού τόπου, από τον οποίον αναδύονται οι ριζοσπαστικές απαντήσεις και η μεθοδική ζύμωση της κοινότητας πάνω στα γνωστικά αντικείμενα που την απασχολούν.

Οι παρεμβάσεις και ο συντονισμός

«... πραγματοποιήθηκαν συμβολικές καταλήψεις ταμείων σε δυο μεγάλα νοσοκομεία με πρόταγμα -Υγεία για όλους-, για τη χωρίς χρέωση πρόσβαση ασθενών στα επείγοντα...

... σε συντονισμό με λαϊκές συνελεύσεις έγιναν και πάλι συμβολικές καταλήψεις ταμείων κάποιων νοσοκομείων.»

Οι αντιθεσμίσεις μεταδίδουν το πνέυμα της εξέγερσης και του προσδίδουν κινηματική συνέχεια.

Η κατάληψη, το έδαφος

«Καθώς λοιπόν, άτομα που συμμετείχαν στη Συνέλευση για την Υγεία συμμετείχαν παράλληλα και στις λαϊκές συνελεύσεις που γίνονταν εκείνη την χρονική περίοδο στα Πετράλωνα, οι δυο συνελεύσεις ήρθαν σε επαφή και αποφάσισαν να συστηγάσουν τις επιθυμίες τους, καταλαμβάνοντας τον Απρίλιο του 2009 το εγκαταλελειμμένο κτίριο του πρώην ΠΙΚΠΑ, στο συνοικισμό των πέτρινων στα Άνω Πετράλωνα. Η κατάληψη λειτουργούσε από τη Λαϊκή Συνέλευση, ενώ η Συνέλευση για την Υγεία επεξεργαζόταν την ιδέα του κοινωνικού ιατρείου. Η επιλογή της κατάληψης έγινε σε μια προσπάθεια να καταδειχθεί ο χαρακτήρας του εγχειρήματος και να το φέρει σε επαφή με τα υπόλοιπα αυτοοργανωμένα εγχειρήματα.»

«Επιδίωξή μας είναι να δημιουργήσουμε το έδαφος εκείνο όπου οι ειδικευμένες γνώσεις ενός υγειονομικού θα μπορούν να συνομιλήσουν με τη γνώμη του ασθενή για το σώμα του και τη ζωή του.»

«Η Υγεία είναι αναφαίρετο δικαίωμα όλων. Όμως ο Κοινωνικός Χώρος για την Υγεία δεν έχει, τη συγκεκριμένη στιγμή, τη δομή και τη δυναμική να προσφέρει την απάντηση σε μια τέτοια πρόκληση. Αυτό θα μπορούσε να απαντηθεί μόνο σε μια συνολικότερη σύγκρουση για την ανατροπή του υπάρχοντος καπιταλιστικού συστήματος, όταν πραγματικά πάρουμε τις τύχες της ζωής μας στα χέρια μας.»

Το έδαφος της κοινωνικής αυτοθέσμησης βρίσκεται εκεί που η συλλογική αυτοοργάνωση αντιπαράκειται μαχητικά στην κρατική κυραρχία. Η κατάληψη είναι δίκαιη πρακτική και οικονομικό εργαλείο για την συγκρότηση αντιδομών από όλους εμάς που έχουμε στερηθεί τους διαθέσιμους πόρους. Επιπλέον, εκφράζει την συνολική προοπτική του αυτοοργανωμένου αγώνα: την συλλογική απαλλοτρίωση όλου του κόσμου. Έχουμε συνεχώς και τώρα μπροστά μας δυο ερωτήματα: Σε ποιά όρια έχουν φτάσει οι αντιδομές μας; Πως μπορούμε να εξελίξουμε την δυναμική τους;

Τρεις απόπειρες συντονισμού, δυο φάσεις ανάπτυξης και το φάσμα της αφομοίωσης

Η πρώτη εκδήλωση για την Υγεία και την Αυτοοργάνωση έγινε το καλοκαίρι του '12 από τον Κοινωνικό Χώρο για την Υγεία με απεύθυνση στο αυτοοργανωμένο κίνημα. Ήταν το πρώτο κινηματικό άνοιγμα.

Την άνοιξη του '13, σε μια εποχή διάχυσης του παραδείγματος, στην συνάντηση των κοινωνικών ιατρείων στην Θεσσαλονίκη που έγινε με πρωτοβουλία του ΚΙΑΘ εκφράστηκε ένα σύνολο αντιφάσεων.

Το φθινόπωρο του '13 σε νέα πανελλαδική συνάντηση στην Αθήνα εκδηλώθηκαν πλέον με σαφήνεια οι προθέσεις κάθετου ελέγχου του κινήματος των κοινωνικών ιατρείων. Η κομματική και γενικότερα η θεσμική διείσδυση στον χώρο της αυτοοργάνωσης για την υγεία βαθαίνει τις ανταγωνιστικές κατευθύνσεις μέσα στο συγκεκριμένο πεδίο αγώνα.

Παραθέτουμε μερικές χαρακτηριστικές προτάσεις που ακούστηκαν από εκπροσώπους κοινωνικών ιατρείων και υποδηλώνουν μια προσπάθεια συντονισμού από τα πάνω:

«Διάρκεια, σταθερότητα, ανώτερο επίπεδο οργάνωσης (για τον συντονισμό). Μέτωπο αντίστασης.» Ενώ ακόμα εκκρεμεί ο συντονισμός σ'ένα βασικό επίπεδο παρέμβασης και παραμένουν οι ριζικές αντιθέσεις γύρω από την αυτοοργάνωση.

«Διεθνοποίηση του θέματος με δημοσιοποίηση στον ξένο και ντόπιο τύπο.»

Αποεδαφικοποίηση. Μεσολάβηση κι αντιπροσώπευση.

«Περιφερειακά συντονιστικά όργανα και πανελλαδικό... Και αύριο να φτιάξουμε μια επιτροπή. Κάποιοι άνθρωποι να αναλάβουν...» Χωρίς σχόλιο.

Στην συνάντηση της Αθήνας κατατέθηκαν και δυο προτάσεις κοινής συμφωνίας υπό τον τίτλο «*Χάρτα κοινωνικών Ιατρείων*» που επιχειρούσαν να συμβιβάσουν τους όρους του οριζόντιου αγώνα με τον αριστερό κυβερνητισμό. Η τυπική υιοθέτηση κουτσουρεμένων προταγμάτων του αυτοοργανωμένου κινήματος από δομές που καταφανώς έχουν ανταγωνιστικές προσανατολισμούς και μεθόδους, όπως θα δείξουμε στην συνέχεια, δίνει συγχωροχάρτι εσασί στην πολιτική και οικονομική εκμετάλλευση των κοινωνικών ιατρείων, απονοηματοδοτώντας επιπλέον την έννοια της αυτοοργάνωσης. Ας σημειώσουμε εδώ ότι αναφερόμαστε σε κοινωνικά ιατρεία που δηλώνουν αυτοοργανωμένα.

Παρακάτω μπορούμε να εξετάσουμε ορισμένες ειδικές όψεις της αντιπαράθεσης μεταξύ οριζόντιας κινηματικής αυτοθέσμησης από την μια πλευρά και συστημικής αφομοίωσης από την άλλη, όπως

εκφράστηκαν από τοποθετήσεις των κοινωνικών ιατρείων σε αυτές τις δυο πανελλαδικές συναντήσεις.

Σύστημα υγείας - Άλλη υγεία. Κρίση, αντιληπτικά πλαίσια και δομικές αντιφάσεις των κοινωνικών ιατρείων.

Ποιά υγεία είναι δημόσια;

Έχοντας ήδη εκφράσει την θέση του Κοινωνικού Χώρου για την Υγεία θα δανιστούμε φράσεις δυο άλλων κοινωνικών ιατρείων, οι οποίες σκιαγραφούν την «άλλη υγεία».

«Εφαρμόζουμε στην πράξη το πως θα βλέπαμε την *άλλη υγεία* στην κοινωνία που οραματιζόμαστε.»

«Κύριο σημείο συγκρούσης με τον Ιατρικό Σύλλογο, η *άλλη ιατρική*.»

«Τελική μορφή κινητοποίησης είναι η λειτουργική κατάληψη, όχι η απεργία. Και είναι κοινωνική συγκρότηση»

Το ερώτημα «τι είδους ιατρική ή περίθαλψη χωρηγούμε;» (Αθήνα) έχει αρχίσει να εκφράζεται από διάφορα κοινωνικά ιατρεία. Αντιλαμβανόμαστε ότι η ίδια η λειτουργία των κοινωνικών ιατρείων δημιουργεί έδαφος για την ανάδυση ριζοσπαστικών ερωτημάτων και οι οριζόντιες διαδικασίες δημιουργούν τον συλλογικό χώρο για την ζύμωσή τους. Ωστόσο, εκκρεμούν γενικότερα κάποιες συγκεκριμένες πρακτικές απαντήσεις. Ακόμα κι οι δομές που αναφέρονται στην *άλλη υγεία*, όπως ο Κοινωνικός Χώρος για την Υγεία, βρίσκονται σε εμβρυακό σημείο πάνω στο ζήτημα.

Για πολλά κοινωνικά ιατρεία η πρόταση της αυτοοργάνωσης είναι σαφής όσον αφορά τις πολιτικές διαδικασίες των αντιδομών, χωρίς όμως να εμπλέκει την ίδια την σχέση με το αντικείμενό τους, δηλαδή την αυτοδιαχείριση της υγείας στην περίπτωση μας.

Παραδείγματα:

«Άρνηση στις εκπροσωπήσεις. Άμεση δημοκρατία και συνέλευση.»

«Μη ιεραρχία και οριζόντια συνεργασία, η διαφορά από τις θεσμικές υπηρεσίες. Άπλωμα συμμετοχής και εναλλαγή ρόλων εκπροσώπησης.»

«Πόσους εθελοντές έχουμε; (Πολλούς). Πόσοι συμμετέχουν στην γενική συνέλευση;»

«Εγώ είμαι κατά αυτού που λέμε επικοινωνιακό και αντιπροσωπευτικότητα... Να βρούμε διαδικασίες όπου εμείς θα γίνουμε πρόσωπα ο ένας για τον άλλο...»

Άσαρκα, ασώματα μη εμπράγματα νοήματα ακόμα η αυτοδιαχείριση και η άμεση δημοκρατία.»

«Ταξική ανασυγκρότηση στην γειτονιά. Η αλληλεγγύη επανασυστήνει το υποκείμενο. Οριζοντιότητα. Προβολή από το μέλλον.»

Αλλά υπάρχουν βέβαια και ορισμένα κοινωνικά ιατρεία που προκαλούν σύγχυση και σ'αυτό το επίπεδο:

«Γενική συνέλευση και πενταμελές συντονιστικό (με δημοτικούς παράγοντες).»

Παρόλαυτα, το πεδίο της αντιπαράθεσης είναι διαρκώς ανοιχτό και γόνιμο. Μετά την τοποθέτηση του ΚΧΥ στην συνάντηση της Θεσσαλονίκης ακολούθησαν τοποθετήσεις σε ζητήματα «*πολιτικής φιλοσοφίας*» ή «*φιλοσοφίας*» της σχέσης με το σώμα.

Τα περισσότερα κοινωνικά ιατρεία συγκροτήθηκαν την περίοδο της λεγόμενης οικονομικής κρίσης, έχοντας αναφορά στις δυσμενείς κοινωνικές συνθήκες της εποχής. Οι δυο προτάσεις κοινής «χάρτας» αναγνωρίζουν τον εχθρό στις «μνημονιακές πολιτικές». Τα κοινωνικά ιατρεία που αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως απάντηση στις πολιτικές της κρίσης θεωρούν ότι θα έχουν επιτύχει στο έργο τους όταν θα είναι περιπτά και εξαγγέλουν ότι τότε θα αυτοκαταργηθούν. Έτσι, αναγνωρίζουν έμμεσα την εργαλειοποίηση της αυτοοργάνωσης μέσα στις κατεστημένες οριοθετήσεις.

Ο ετεροκαθορισμός από την καταστροφή της δημόσιας περιθαλψης, οδηγεί σε μια αντίφαση: Αφενός, αγώνας για την υπεράσπιση του δημόσιου χαρακτήρα της υγείας. Ο διεκδικητικός αγώνας όμως δεν μπορεί ν'αλλάξει άμεσα τις νέες συνθήκες στον τομέα της υγείας. Αφετέρου, κατανάγκη εστίαση στην παροχή υπηρεσιών. Οι κινηματικές δομές όμως δεν μπορούν να καλύψουν τις διογκούμενες ανάγκες, εφόσον δεν κατέχουν ακόμα τους υπαρκτούς πόρους. Τα ίδια κοινωνικά ιατρεία που προτάσουν ότι «η διεκδίκηση της δημόσιας και δωρεάν υγείας από το κράτος είναι το σημείο που μας ενώνει», αναγνωρίζουν αργότερα ότι λειτουργούν ως «δεκανίκια» των απαξιούμενων κρατικών δομών.

Σ'αυτόν τον φαύλο κύκλο χάνεται επιπλέον ο αναστοχασμός κι η αυτοθέσμιση γύρω από την υγεία. Το παρακάτω απόσπασμα εκφράζει εύγλωττα αυτήν την κατάσταση:

«Δεν είναι προσπάθεια υποκατάστασης της πραγματικής ανάγκης για ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΩΡΕΑΝ ΥΓΕΙΑ για όλο το λαό, ούτε προσπάθεια δημιουργίας παράλληλων δομών μέσα στο χρεοκοπημένο σύστημα. Είναι ένας αγώνας επιβίωσης ενάντια στο σύστημα...»

Η σαρωτική αναδιάρθρωση των κρατικών θεσμών που υπηρετεί την κερδοσκοπία του κεφαλαίου όχι μόνο δεν βάζει στο ντουλάπι το ερώτημα -ποιά υγεία θέλουμε;- , αλλά αντιθέτως, μας τοποθετεί αντικειμενικά στο σημείο όπου γίνεται επιτακτική η διερώτηση -μπορεί πραγματικά η υγεία να είναι δημόσια αν δεν είναι αυτοοργανωμένη;- .

Οι ειδικότητες, τα νούμερα, και οι δικαιούμενοι περιθάλψεως

Πολλά κοινωνικά ιατρεία χρησιμοποιούν τους παραπάνω τεχνικούς όρους για να αυτοπροσδιοριστούν. Η τεχνοκρατική αντίληψη που αναπαράγει την σχέση ετερονομίας όπως πραγματώνεται από το θεσμικό σύστημα υγείας, επικαλείται μια κοινωνική ανάγκη μαζικής παροχής υπηρεσιών υγείας. Σ'αυτήν την κατεύθυνση συγκρότησης, που ρηττά ή έμμεσα εγκαθιστά έναν παραγωγικό ανταγωνισμό μεταξύ των κοινωνικών ιατρείων, πολλαπλασιάζονται και πολλαπλασιάζουν τους υποστηρικτές τους, τους παθητικούς αποδέκτες υπηρεσιών, εκείνες οι δομές που ελέγχονται από κομματικούς μηχανισμούς, από δήμους και ιατρικούς συλλόγους, διότι έχουν έτοιμη την τεχνοκρατική διοίκηση και πόρους από τα θεσμικά ταμεία.

Χαρακτηριστικό στοιχείο της τεχνοκρατικής μορφής οργάνωσης ορισμένων κοινωνικών ιατρείων αποτελεί η λειτουργία *γραμματείας* με πρότυπο τη νοσοκομειακή γραφειοκρατία. Οι γραμματείες στελεχώνονται από «εθελοντές» («πολίτες»), που αναλαμβάνουν ειδικές θέσεις. Η ίδια η έννοια του *εθελοντή πολίτη* παραπέμπει ευθέως στην στράτευση σ'έναν μηχανισμό επικουρικά στην κανονική καταναγκαστική εργασία.

Ας σημειώσουμε, ότι σ'αυτό το πλαίσιο υπάρχουν κοινωνικά ιατρεία που έχουν ως προϋπόθεση για την παροχή υπηρεσιών την επίδειξη κρατικού εγγράφου που να πιστοποιεί τα στοιχεία του πάσχοντος. Όπως κι ότι η εθελοντική εργασία ενός συνταξιούχου μπάτσου σ'ένα κοινωνικό ιατρείο έγινε λόγος ρήξης μέσα στην συγκεκριμένη συλλογική δομή ακριβώς με βάση το σκεπτικό ότι ειδικά οι γραμματειακές αρμοδιότητες διαμορφώνουν επικίνδυνες εξουσίες.

Ορισμένα κοινωνικά ιατρεία υπερασπίζονται αντιδραστικά τον διαχωρισμό μεταξύ ειδικών και μη ειδικών.

Πολλά κοινωνικά ιαρεία έχουν εξωτερικούς συνεργάτες. Κι ακόμα κι αυτά που δεν δέχονται συνεργασίες έξω από τις συλλογικές διαδικασίες, όπως ο Κοινωνικός Χώρος για την Υγεία, καταφεύγουν συχνά σε εξωτερικές υπηρεσίες.

Στον αντίποδα υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι εξωτερικοί γιατροί ζήτησαν να εργαστούν στον χώρο του κοινωνικού ιατρείου. Η παρακάτω διαπίστωση απαντάει εύστοχα:

«Οι εργαζόμενο των νοσοκομείων εμπλέκονται πραγματικά μόνο όταν έρχονται να εργαστούν στο κοινωνικό ιατρείο.»

Δημόσια υγεία - Κοινωνικός αγώνας.

Αντιφασισμός-αντιρατσισμός (και το προνόμιο του πολίτη).

Θεσμική αντιπολίτευση και συνταγματικότητα ή κοινωνική ανατροπή;

Μερικά κοινωνικά ιαρεία συνδέουν ευθέως τον αγώνα για την υγεία με τον αγώνα για την κοινωνική ανατροπή. Ορισμένα, τοποθετούν την δράση τους μέσα στο οριζόντιο κίνημα και στον αγώνα για την κινητοποίηση και την συλλογικοποίηση της κοινωνικής βάσης.

«Αντιλαμβανόμαστε το εγχείρημα μας σαν ζωντανό κύταρρο της κοινωνικής αντίστασης και χειραφέτησης απέναντι στη σύγχρονη βαραβαρότητα και ως εκ τούτου συνεργαζόμαστε με τις λαϊκές συνελεύσεις, τα σωματεία βάσης κλπ.»

«Άξονες δράσης: 1... 2. Στοχευμένες ενέργειες κοινοτικής άμεσης δράσης ενταγμένες στο ευρύτερο ανταγωνιστικό κίνημα για την κοινωνική απελευθέρωση. 2. Αλληλεπίδραση και συνεργασία με τα άλλα κοινωνικά και αντιθεσμικά εγχειρήματα που διέπονται από τις ίδιες αξίες και αρχές.»

«Σκοπός δεν είναι η βοήθεια των αδυνάτων και μόνο, αλλά η οργάνωση της κοινωνίας στην αναχαίτηση αρχικά των συνεπειών της κρίσης, ενώ ταυτόχρονα μέσα από αυτές τις διαδικασίες να μπαίνουν ζητήματα ισότητας και συλλογικότητας ως βάσεις για οποιοδήποτε αγώνα αλλά και ως πρόταγμα για το μέλλον.»

«Για το δικαίωμα στην ελευθερία και την αυτοοργάνωση. Για να αντισταθούμε στην υποταγή και στον εκφασισμό. Για την δυνατότητα ανατροπής του συστήματος που εξαθλιώνει τον άνθρωπο.» (Από κείμενο αλληλεγγύης στους ελεύθερους κοινωνικούς χώρους και τις καταλήψεις)

Αρκετά κοινωνικά ιαρεία προτάσουν τον αντιφασισμό και κάποια αντιλαμβάνονται την αντιρατσιστική στάση τους ανταγωνιστικά προς τον εθνοκεντρισμό που καλλιεργούν οι θεσμικοί μηχανισμοί για να σπάσουν την αλληλεγγύη και τις αντιστάσεις των βαλλόμενων.

«(Μια θεματική), η ενίσχυση του προφίλ μας ως αντιρατσιστικά-αντιφασιστικά εγχειρήματα, σε αντιδιαστολή με όλη την επιχειρηματολογία για τον *έλληνα που υποφέρει*.»

Στις αυτόνομες δομές κοινωνικής αλληλεγγύης δεν έχουν θέση τα όποια προνόμια του *πολίτη*. Η φιλανθρωπία επιβεβαιώνει τα προνόμια και την διαιώνιση των ανισοτήτων.

Για μερικά κοινωνικά ιαρεία απότερο ζητούμενο είναι η ιδεατή αποκατάσταση της παρούσας θεσμικής τάξης κι όχι η ανατροπή της.

«Τα ΚΙΑ θεωρούν τη Δημόσια Υγεία ως ύψιστο κοινωνικό αγαθό και τη διαφύλαξη και τη προαγωγή της ως συνταγματική υποχρέωση της πολιτείας.»

«Αντίσταση της κοινωνίας των πολιτών... οριζόντια σχέση με φορείς... (ενάντια) στην αλόγιστη άσκηση εξουσίας...»

«Αντιπροσωπευτική δημοκρατία» και «αιρετοί άρχοντες που υπηρετούν τα ταξικά συμφέροντα των αδύναμων...», η λύση. «Επιβολή ή διεκδίκηση;» (Παρελκυστικό δίλλημα, υπέρ του ρεφορμισμού.) «Επαναστατική γυμναστική.» (Όλα τ'άλλα.)

«Συνεργασία με τον διάολο.»

Οι απότεροι προσανατολισμοί των διαφορετικών εγχειρημάτων αποκαλύπτουν ένα βαθύ ρήγμα στην κινηματική προοπτική των κοινωνικών ιατρείων που υίοθετούν το πρόταγμα της αυτοοργάνωσης. Καταφανώς, για κάποιους η αυτοοργάνωση αποκτά εργαλειακή σημασία στην υπηρεσία θεσμικών επιδιώξεων, ανταγωνιστικά προς το συνεκτικό νόημά της.

Μαζί με την υπεράσπιση της θεσμικής τάξης εμφανίζεται κι η αντιδραστική υπεράσπιση του ξεπνοησμένου συντεχνιακού ιατρικού συνδικαλισμού. «Να μην αντικαταστήσουμε, αλλά να έρθουμε σε επαφή με τους συνδικαλιστικούς φορείς και να τους θέσουμε ενόπιον των ευθυνών τους.»

Οι πιο διορατικοί από τους κομματικούς όμως, αντιλαμβάνονται έστω κι εργαλειακά την κινηματική δύναμη της κοινωνικής αυτοοργάνωσης. «Οι χρήστες υπηρεσιών υγείας, βάση του κινήματος... Το αίτημα της ελεύθερης παροχής προσφέρεται για νίκες. Το αίτημα των προσλήψεων, όχι.»

Η κοινωνική εμπειρία που δημιουργεί ο αγώνας για την αυτοθέσμιση στο πεδίο της υγείας οδηγεί ακόμα και τους πιο κρατιστές μέσα στα κοινωνικά ιατρεία να αναγνωρίσουν ότι «το κοινωνικό, είναι ο νέος παράγοντας εκεί που κυριαρχούσε η σχέση δημόσιου-ιδιωτικού». Παρά τον παραγοντισμό και τ'αντιληπτικά βαρίδια που δεν λείπουν από τον χώρο των κοινωνικών ιατρείων, η κοινωνική αυτοοργάνωση εξελίσει την δική της δυναμική.

Η σκιά των δημάρχων και των κομματάρχων.

Δημοτικές εκλογές, μια αποκάλυψη:

Η θέση του Κοινωνικού Χώρου για την Υγεία είναι διαυγής:

«Δεν διατιθέμεθα να είμαστε προϊόντα αυριανής ψηφοθηρικής εκμετάλλευσης (οι δημοτικές εκλογές πλησιάζουν επικίνδυνα), ούτε τρέφουμε αυταπάτες ότι υπάρχει καλή και κακή διαμεσολάβηση. Ο λόγος και το έργο μας αποτελεί αυταξία, και είναι κομμάτι του κινήματος και όχι όχημα και εργαλείο πολιτικής ανέλιξης και κατάληψης αξιωμάτων, ούτε από τους συμμετέχοντες ούτε φυσικά από κάποιον άλλο.» (4ος/13)

Επιπλέον ο Κοινωνικό Χώρος για την Υγεία στέκεται σε απόσταση από τα καθεστωτικά media και υπερασπίστηκε αυτήν την θέση και στις δυο πανελλαδικές συναντήσεις των κοινωνικών ιατρείων.

Με συγκεκριμένο κείμενο («Εμείς θα μιλάμε για εμάς») ο Κοινωνικό Χώρος για την Υγεία κατήγγηλε την οργάνωση «Αλληλεγγύη για Όλους», η οποία όντας κατασκευή ενός κοινοβουλευτικού κόμματος επιχειρεί να παρέμβει εξωτερικά στον χώρο των κοινωνικών ιατρείων, να μεσολαβήσει στις μεταξύ τους σχέσεις και να τ'αντιπροσωπεύσει στο κοινωνικό σώμα, χρησιμοποιώντας εκτός των άλλων και τους χρηματικούς πόρους που διαθέτει.

Απ'την άλλη πλευρά, πολλά κοινωνικά ιατρεία εξυπηρετούν τις ανάγκες τους σε χώρους και καλύπτουν τα λειτουργικά έξοδα τους από προσφορές των Δήμων.

Αρκετά κοινωνικά ιατρεία έχουν διεκδικήσει δημόσιο χώρο από Δήμους. Συχνά οι χώροι επαναδεσμεύονται άμεσα ή έμμεσα (πχ μέσω παρεμβολής ΜΚΟ) ή επέρχεται ρήξη με τον Δήμο ή με άλλους θεσμικούς φορείς που έχουν παραχωρήσει υποδομές, όπως εργατικά κέντρα και ιατρικούς

συλλόγους.

Η εξάρτηση από την συγκεκριμένη θεσμική δομή για αρκετούς δεν είναι μόνο συμβατική συνθήκη, αλλά απόρροια της πολιτικής δράσης μέσα σ'αυτόν τον μεσολαβητικό μηχανισμό. «Ο δήμος είναι εν'δυνάμει στα κοινά.»

Σε ορισμένα κοινωνικά ιατρεία συμμετέχουν δημοτικοί παράγοντες κι ενίοτε λαμβάνουν διακριτές θέσεις στην «αυτοοργανωμένη» κοινωνική δομή λόγω αυτής της ιδιότητάς τους.

Στις πρόσφατες δημοτικές εκλογές η πλειονότητα των κομματικών στελεχών που είχαν δραστηριότητα σε κοινωνικά ιατρεία εκμεταλλεύτηκαν αυτήν την δραστηριότητα («κοινωνικό έργο») για άντληση ψήφων. Μάλιστα, ορισμένα κοινωνικά ιατρεία διαφήμισαν τους κομματικούς υποψηφίους που συμμετέχουν σ'αυτά. Συγκεκριμένοι κομματικοί μηχανισμοί επιχείρησαν να οικειοποιηθούν την πραγματικότητα των κοινωνικών ιατρείων με την προεκλογική προπαγάνδα τους, ενσωματώνοντας τις αντιδομές της υγείας στο πολιτικό πρόγραμμά τους.

Η αντιπαράθεση γύρω από την σχέση των αυτοοργανωμένων εγχειρημάτων με τους κρατικούς θεσμούς εκφράζει κάτι πολύ βαθύτερο από την διαφορετικότητα των απόψεων. Δίνουμε έναν αγώνα επαναανάκαυσης της κοινωνικότητας σε ανταγωνισμό με τον πολιτισμό της εκμετάλλευσης και της ετερονομίας μέσα σε συνθήκες απάνθρωπης ταξικής επιδρομής. Ο αυτοοργανωμένος αγώνας βρίσκει μπροστά του το σύνολο των κατεστημένων θεσμών που επιχειρούν να υπαρπάξουν και ν'αποδομήσουν τις προτάσεις του, τις συλλογικότητες του, την κινηματική προοπτική του, για να επιβεβαιώσουν την κυριαρχία του κρατισμού.

Χρηματοδότηση: Πίσω έχει η αγλάδα την ουρά

Υπάρχουν κοινωνικά ιατρεία που δέχονται δωρεές από εταιρείες και υπηρεσίες από ιδιωτικά νοσοκομεία.

Οι δυο προτάσεις κοινής «χάρτας» έλεγαν τα εξής επί τούτου:

«Τα ΚΙΦΑ δέχονται προσφορές σε κάθε είδος που έχουν ανάγκη, δέχονται δωρεές και χορηγίες, αλλά δεν διαφημίζουν κανένα για την όποια δωρεά κάνει, ούτε έχουν χορηγούς.»

«Τα ΚΙΑ στηρίζονται στην αλληλεγγύη των πολιτών και δεν έχουν καμμία οικονομική εξάρτηση από επίσημους φορείς. Είναι ανοιχτά σε δωρεές και χορηγίες, αλλά δεν διαφημίζουν κανένα για την όποια δωρεά κάνει.»

Παρενθετικά, ένα κοινωνικό ιατρείο από αυτά που δεν αποδέχονται το ΕΣΠΑ λόγω «υπεράσπισης της δημόσιας υγείας και προτάσουν την «αλληλεγγύη, όχι (την) φιλανθρωπία», καλύπτει τις ανάγκες του από την εκκλησία και αναφέρεται στον τίτλο του ως «υπό την χορηγία της Ιεράς Μητρόπολης...».

Στον αστικό κόσμο το χρήμα αποτελεί το κλειδί της εξουσίας, αλλά και της αφομοίωσης. Οι θέσεις του Κοινωνικού Χώρου για την Υγεία είναι και σ'αυτό το σημείο διαυγείς:

«Ο ΚΧΥ δεν χρηματοδοτείται και δεν έχει οποιαδήποτε σχέση με κόμματα, με τον δήμο της Αθήνας, με μη κυβερνητικές οργανώσεις, με ιατρικές εταιρείες.»

«Έχουμε επιλέξει την πλήρη αποστασιοποίηση από τους θεσμούς. Και αυτό όχι μόνο γιατί δε θεωρούμε πως ο σκοπός αγιάζει τα μέσα, αλλά γιατί η λογική της «όπως-όπως» και με κάθε (πολιτικό) κόστος κάλυψης πραγματικών αναγκών στο ζοφερό περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί, προσφέρει άλλοθι και στο τέλος της ημέρας ενισχύει τους ίδιους τους μηχανισμούς που επιβάλλουν τις συνθήκες για την κάλυψη αυτών των αναγκών (κατάρρευση του δημόσιου συστήματος περίθαλψης, ελλείψεις προσωπικού και υποδομών, αποκλεισμός). Θεωρούμε κατά συνέπεια ότι οποιαδήποτε συνεργασία με αυτή τη μηχανή

θανάτου αποτελεί τροφοδότηση ενός φαύλου κύκλου και έμμεση συναίνεση στην κυρίαρχη πολιτική. Κάθε έμπρακτη νομιμοποίηση του καθεστώτος με τη λήψη κονδυλίων, όσες λεκτικές καταδίκες και αναθέματα και αν τη συνοδεύουν, στο τέλος της διαδρομής φέρνει όλο και περισσότερους εξαθλιωμένους στις πόρτες των κοινωνικών ιατρείων, αφήνοντας τους ιδιοτελείς (με ψίχουλα) ευεργέτες τους - υπεύθυνους της πολιτικής της καταστροφής, να τρίβουν τα χέρια τους από ικανοποίηση που υπάρχουν αφελείς φιλότιμοι (για να μην πούμε κάτι βαρύτερο) που ανιδιοτελώς αναλαμβάνουν μέρος των δικών τους υποχρεώσεων προς την κοινωνία. Η κάλυψη των πραγματικών αναγκών ανθρώπων απόβλητων από το ΕΣΥ με όρους φιλανθρωπίας, αποστάσεων από την «πολιτική» (αν και ο αποκλεισμός από την περιθαλψη είναι βαθύτατα πολιτική πράξη) και εστίασης αποκλειστικά στο ιατρικό/τεχνικό κομμάτι, γίνεται εδώ και δεκαετίες από τις ΜΚΟ. Όποιος λοιπόν υγειονομικός ενδιαφέρεται αποκλειστικά για τη διεκπεραίωση και την κάλυψη αυτού του τεράστιου όγκου περιστατικών, μπορεί κάλλιστα να συμμετέχει εκεί, έχοντας τη συνείδησή του ήσυχη ότι προσφέρει ανθρωπιστικό (αλλά μισό...) έργο. Όσοι ενδιαφέρονται και πιστεύουν ότι έχει νόημα και προοπτική να αντισταθούν συνολικά στον εξανδραποδισμό, να σταματήσει η παραγωγή αυτών των αποβλήτων με ευθύνη συγκεκριμένων πολιτικών, να μπει μια τελεία στην αφήγηση του θανάτου, καλό είναι να στελεχώσουν τα αυτόνομα κοινωνικά ιατρεία.»

Αυτοοργάνωση και αλληλεγγύη

Κλείνοντας το παρόν σχόλιο πάνω στην εμπειρία των κοινωνικών ιατρείων, μια λιτή πρόταση του Κοινωνικού Χώρου για την Υγεία στέκεται ανοιχτή σε νέες απαντήσεις:

«...το ζήτημα των αγώνων στο τομέα της υγείας απαιτεί μια προσέγγιση κοινοτήτων αγώνα μέσα στο κοινωνικό σώμα, στις γειτονιές και αλλού, όπου η υγεία θα μπορέσει να γίνει κάτι απτό, προσεγγίσιμο, κατανοητό, κάτι δικό μας, κάτι για το οποίο αξίζει να αγωνιστείς».

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΠΡΩΗΝ ΠΙΚΠΑ ΑΝΩ ΠΕΤΡΑΛΩΝΩΝ

Για επικοινωνία μαζί μας απευθυνθείτε <http://laikisineusipetralona.espivblogs.net/δομή/υγεία/>

τηλεφωνικά στο 6972751620

ή μέσω e-mail στο pikpapetralona@espiv.net